

מסורת הש"ס

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

נב.

עין משפט
גז מוציא

(ב) ביק סה. ע"ש. (ג) ע"י היטב טעם הולין נד: ד"ה כסלע. (ד) ביק סה. ד"ה וני הילוף רבה. (ה) [מספ] פ"ג. (ו) ר"מ מ"ו. (ז) [מספ] (ח) ר"מ מ"ו. (ט) גלס פ"ב (י) ע"ש. (יא) [מספ] (יב) [מספ] (יג) [מספ] (יד) [מספ] (טו) [מספ] (טז) [מספ] (יז) [מספ] (יח) [מספ] (יט) [מספ] (כ) [מספ]

מוסף רש"י
רש"י. לטון זול ע"י ר"ד.

שמונה פונדיונות. שמות כשאר אונאה: **בכרשים.** שיש שם שולחני עד כדי שיראה לשולחני: **בכפרים.** שאין שם שולחני: **עד ערבי שפסות.** שבה להוציאה בערב שבה לפעודת שבת אז יעד אם יוכל להוציאה ויקבלה ממנו: **ואם היה י"ב חדש כו'. בגמרא** פ"ק הא אמרת עד ערבי שבת: **ואין לו עליו אלא סרעופה.** מפרש בגמרא: **והפסה.** בחילול מעשר שני. ובגמ' מפרש אם כשהיה אם כסלע יפה: **לפי שאינה מדה זו של פוסלי מטבע שבזיל חקרין מעט אלא נפס רעה: גמ' ורמינסי כמה פה סלע חסירה ויהא כה אונאה.** אלמא כהני שיעורי הוא אונאה ומתני קמני ולא יהא אלמא כהני שיעורי לאו אונאה היא עד לזכא טפי: **אמר רב ספא.** לעולם אימא לך כהני שיעורי היא אונאה ולא יהא דמתני לאו אשיעורא קאי אלא אפחות מכשיעור קאי: **מלמטה למעלה קחשיב.** וה"ק סלע הסוממת והולכת עד כמה יכול להוציאה עד שפחת שיעור קך וכך ומיון שהיטה לשיעור הוא יהא כה אונאה: **ופלא כרא.** דנקט ויש כה: **מלמעלה למטה קחשיב.** סלע שפחתה כמה פחתה להיות כה אונאה מפרש כל פחיתה גדולה שבה כגון שבע איסרות או שש או חמש היא אונאה עד ד' והיא ככלל אבל למנא דידן אין לה כהני ככלל לא יהא על כרחך לא מיתוקמה אלא כהני: **ומאי שנא כעליות.** סתם סחורה דמתן כהני לעיל (דף מט:) שמות למקח: **ר"ש היא.** דגבי סלע אית ליה שמות: **עשיק לגביך.** ה"ק לכות גופך ונביך קנה ביוקר: **ושוי לכרישך.** למחלך לא תקנה אלא בשוין: **עשיק.** לטון יוקר הוא ומיכרו בחזרו נכך (לקמן דף פד:) כחמרא דאמימר עשיק ע"פ: **כיון דלא פני ליה.** שאינו יולא כהנאה: **יפר על כן מוכרה בשויה.** לקמיה (מפרש לה ימירה על כן שלא פחתה כדי אונאה: **מוכרה בשויה.** כסלע יפה: **כסלע עד שקל.** סלע בעטוב ופוחת והולך עד שקל מותר לקיימו דאין עשוי לרמות בו בני אדם למוכרו כסלע יפה לפי שפחת שלו ויכר אבל משפחת משקל לא יקיימו לפי שבה לרמות ולמוכרו כמורת שקל שאין פחת שלו ויכר לגבי שקל מתוך שהוא רחב שבתחילה היה סלע אינו נראה חקר משקל. שקל הוא מטבע של חצי סלע ודינר מטבע קטן שנים מהם יש כשקל: **דינר עד רובע.** והא ים דינר נפחת עד שפחת על רובע מותר לקיימו. קס"ד רובע דינר קאמר ולקמיה פ"ק מאי שנא סלע דלא מני לשהויי אלא עד חצי ודינר עד רובע משחקר ועמד על פחות מוכרע לא יקיימו דלמי לאפקויה ברובע: **פסוס מלאן איסר אסור.** לקמיה מפרש: **לא ימכרנה.** זו שאמרו אסור לקיימה לא התירו לו ש"מכרנה דמיה לא לתגר: **ולא לתרס.** אדם אנס: **ולא לתרג.** רוח: **למטליה דינר בשקל.** לימא דינר עד חצי זוז: **דאפי משקל.** אם פחת השקל עד חצי ונעשה דינר: **מוסר לקיימו.** ולהוציאו דינר: **דינר סבל מלמעלה למטה.** אפי' להוציאו דינר דמתוך שהוא כה ממטבע עבה ורחבה טועין בו לאמרו בשקל ואמי לקבולי כמורת שקל: **מאי קאמר.** הא ליכא למימר פחות מיכן דאם עמד סלע על פחות משקל או אם עמד דינר על פחות מרובע איסר אסור לקיימו. דמאי איריא איסר אפילו נשאה נמי דהא אמר כסלע עד שקל לא: **יאר מרדי אונאה.** לר"מ כדאית ליה לרבי יהודה כדאית ליה: **אסור.** להוציאה ביפה: **עמאם.** מקבלת טומאה מעתה שהרי עשאה כלי: **יקון.** ימחכה לשנים דלמי לאפקוה בשקל: **יפר על כן יקיים.** דלגבי סלע מנכרה פחיתה ולא מחליפה כסלע: **יפר**

תנא דידן קחשיב בלמטה למעלה. דאין אונאה עד ד' איסרין ולא עד ככלל דכד' איסרין ים אונאה דנגמרא אמרין מאן מנא עליה ר"ש היא דאמר ח' פונדיונות היוין אונאה: **ורבא** קחשיב בלמעלה למטה. אי גרסינן בכרימא עד כמה אחי שפיר דחשיב מלמעלה למטה וסבר עד ועד ככלל אבל אי לא גרסינן לא היה לרין למימר דחשיב מלמעלה למטה אלא כמשמעו כמה יהא אונאה ד' איסרין ואגב דקאמר למנא דידן מלמטה למעלה נקט למנא כרא מלמעלה למטה: **עשיק לגביך.** וא"מ התינא נתאנה לוקח נתאנה מוכר מאי איכא למימר והתינא כמות פירות מאי איכא למימר וי"ל דלא פלוג רבנן ועי"ל דעיקר הטעם היו סלע כיון דלא סגי לא מחיל: **ולא** קתני עד רביעי. ואע"ג דרובע מאי למיהו נמי רובע דינר כדמתן בפ"ק דכריתות (דף ה.) זו ביום עמדו כרבעתיים והיינו רובע דינר כדפי' התם וכן אמרין התם גר שמתגבר לרין שפירש רובע לקיטו מ"מ אי מיירי הכא ברובע דינר הי"ל למימתי רביעי דלא נעטי ברובע שקל: **אמר** אבי פחתה סלע יותר סבדי אונאה איסר אסור להוציאה. פרש"י ביפה וא"מ פשיטא ורבא נמי שהקשה אפילו משהו נמי היה לו להקשות אפי' כדי אונאה נמי וי"ל דמיירי אפי' נדעמו להחזיר האונאה אסור כיון דהמתק טעות הוא אבל כדי אונאה מותר להוציאה ביפה ובלבד שיחזיר האונאה אם יתבענו הלא קודם שיראה לשולחני ומותר כיון שהמתק מתקיים ופחות מכדי אונאה מוכרה ביפה אפילו אם אין דעתו להחזיר אונאה משום דהוי לאלתר מחילה רבא אמר פחתה איסר לדינר אסור להוציאה ביפה אם אין דעתו להחזיר משום דהוי אונאה כרי"מ ועוד יש לפרש אמר אביי כו' אסור להוציאה אפילו כשהיה וסבר כמ"ד כסמוך יתר על כן יקון אבל פחות מאיסר שרי להפסד מרובה חששו ולא להפסד מועט ורבא דקאמר אפי' משהו נמי לית ליה האי סברא ומאי נמי סבר רבא בין כמ"ד יקון בין כמ"ד יקיים: **יתר על כן יקון.** ולא ימכרע לתגר נמי קאי אפחתה יתר מכדי אונאה וה"פ אפילו ע"מ לנוקבה לא ימכרע לתגר ולתרס אבל לאתריס ימכור על מנת לנוקבה ולמ"ד יתר על כן יקיים לא ימכרנה לתגר לא קאי אלא אכסלע עד שקל דאמר פחתה יותר משקל ואהא קאי לא ימכרנה לתגר טו: והתקניה

א"שמונה פונדיונות שני פונדיונים לדינר עד מתי מותר להחזיר בכרכים עד כדי שיראה לשולחני בכפרים עד ערבי שבתות יאם היה מכירה אפי' לאחר שנים עשר חדש מקבלה הימנו ואין לו עליו אלא חרעומת יגונותה למעשר שני ואינו חושש שאינו אלא נפש רעה: גמ' ורמינדי עד כמה תהא הסלע חסירה ויהיה בה אונאה אמר רב פפא לא קשיא (תנא דידן קא חשיב) מלמעלה למטה מאי שנא בסלע דפליגי ומאי שנא במלית דלא פליגי אמר (רבא מאן תנא מלית ר"ש היא אביי אמר מלית עד שותות מחיל אינשי דאמרי אינשי עשיק לגביך ושוי לכרסך סלע כיון דלא סגי ליה לא מחיל גופא) עד כמה תהא הסלע חסירה ויהא בה אונאה ר"מ אומר ארבעה איסרות איסר לדינר ר' יהודה אומר ד' פונדיונות פונדיון לדינר ר"ש אומר שמונה פונדיונות שני פונדיון לדינר יתר על כן מוכרה בשויה יעד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה בסלע עד שקל בדינר עד רובע פחות מכן איסר אסור (להוציאה) והרי זה לא ימכרנה לא לתגר ולא לתרס אלא לרבי מפני שמרמין בה את אחרים אלא יקבנה ויתלנה בצואר בנו או בצואר בתו אמר רב בסלע עד שקל בדינר עד רובע מאי שנא בסלע עד שקל ומאי שנא בדינר עד רובע אמר אביי 'מאי רובע דקתני נמי רובע שקל אמר רבא דיקא נמי דקא תני רובע ולא קתני רביעי ש"מ למה ליה למתלייה לדינר בשקל מלחא אגב אורחיה קמ"ל דאיכא דינר דאתי משקל מסייע ליה לר' אבי דא"ר אבי דינר הבא משקל מותר לקיימו דינר הבא מסלע אסור לקיימו: פחות מכן איסר אסור (להוציא): מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר פחתה סלע יותר מכדי אונאה איסר אסור אמר ליה רבא אי הכי אפילו משהו נמי אלא אמר רבא פחתה סלע איסר לדינר אסור ובתמא כר"מ תנן התם (ה"פ סלע שנפסלה והתקניה שיהא שוקל בה משקלות טמאה עד כמה תיפחת ויהא רשאי לקיימה לסלע שני דינרים פחות מכן יקון יתר על כן מאי אמר רב הונא פחות מכן יקון יתר על כן יקון רבי אמי אמר פחות מכן יקון יתר על כן יקיים מיתבי יתר

עך א מ"י פ"ב מהל' מורה ה' : סמוג
לא קו טו"ט ח"מ פ"י ר"ח ספ"י ח'
עכ ב ב מ"י שם ה"י יא (וה"ל י"ג) וש"ן חמ"ג
ח טו"ט ח"מ פ"י ח' :
א ד מ"י פ"ד מהל' מעשר שני ה"י יט:
א ה ו ז מ"י פ"ו מהל' גיטת ה"ל ד (וה"ל ה) סמוג עשין ע"ב טו"ט ח"מ פ"י ח"י :
א ח מ"י פ"ט מהל' גלס ה"ל י'
א ט י מ"י פ"י מהל' גיטת ה"ל י: